

Πληροφορίες: Δημήτρης Λογαράς

Αθήνα: 01.11.2021
Αρ. Πρωτ.: 1389

ΠΡΟΣ: κ. Κ. Πατούλη, Περιφερειάρχη Αττικής

ΚΟΙΝ: «Πίνακας Αποδεκτών»

ΘΕΜΑ: «Διαβούλευση για το σχεδιασμό του Επιχειρησιακού Προγράμματος της Περιφέρειας Αττικής για την προγραμματική περίοδο 2021-2027: οι προτάσεις της Ε.Σ.Α.μεΑ.»

Αξιότιμε κύριε Περιφερειάρχη,

Στο πλαίσιο της δημόσιας διαβούλευσης για το σχεδιασμό του Επιχειρησιακού Προγράμματος της Περιφέρειας Αττικής για την προγραμματική περίοδο 2021-2027, η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.) σας αποστέλλει την παρούσα επιστολή της σε μια προσπάθεια:

α) αποτύπωσης των προβλημάτων ανά Στόχο Πολιτικής που αντιμετωπίζουν οι πολίτες με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και οι οικογένειές τους που διαβούν στην Περιφέρεια Αττικής (βλ. ενότητα 1),

β) ανάδειξης του πολιτικού, κανονιστικού και θεσμικού πλαισίου αναφορικά με την αναπηρία που πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά τον σχεδιασμό του νέου Επιχειρησιακού Προγράμματος (βλ. ενότητες 2, 3 και 4),

γ) εμπλουτισμού της συνοπτικής παρουσίασης του Επιχειρησιακού Προγράμματος με: i) στοιχεία για τα άτομα με αναπηρία, ii) αναφορά στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι πολίτες με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και οι οικογένειές τους στην Περιφέρεια Αττικής, iii) τη συμπερίληψη της διάστασης της δικαιωματικής προσέγγισης της στις στρατηγικές προτεραιότητες του νέου Επιχειρησιακού Προγράμματος (βλ. ενότητα 5),

δ) καθορισμού των παρεμβάσεων που πρέπει να συμπεριληφθούν στο νέο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους που διαβούν στην Περιφέρεια Αττικής (βλ. ενότητα 6).

Στη διαμόρφωση των προτάσεών μας λήφθηκε υπόψη το γεγονός ότι σύμφωνα με την 2^η Εγκύκλιο για την Προετοιμασία του Σχεδιασμού των Προγραμμάτων 2021-2027

(Νοέμβριος 2020), τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα θα συνεισφέρουν στους παρακάτω Στόχους Πολιτικής ως ακολούθως:

ΣΠ1-Μια πιο Έξυπνη Ευρώπη	Δύναται να επιλεγθεί η χρηματοδότηση της περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης για δράσεις ως αποτέλεσμα επιχειρηματικής ανακάλυψης μέχρι ποσού ανά επενδυτικό σχέδιο 200.000 € και τοπικές ερευνητικές υποδομές που συνδέονται με την περιφερειακή στρατηγική για την Έξυπνη Εξειδίκευση π/υ έκαστη έως 1 εκ. €.
ΣΠ2-Μια πιο Πράσινη Ευρώπη	Χρηματοδότηση παρεμβάσεων που αφορούν στην επεξεργασία λυμάτων, την ύδρευση και την αποχέτευση. Επίσης θα χρηματοδοτηθούν μικρές υποδομές στερεών αποβλήτων, μικρού μεγέθους αντιπλημμυρικά έργα και δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας Δημοσίων κτιρίων.
ΣΠ3-Μια πιο Διασυνδεδεμένη Ευρώπη	Χρηματοδότηση παρεμβάσεων εθνικής ή/ και διαπεριφερειακής κλίμακας καθώς και περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας.
ΣΠ4-Μια πιο Κοινωνική Ευρώπη	Υλοποίηση από το ΕΤΠΑ έργων για την υγεία, την εκπαίδευση, την κοινωνική πρόνοια και από το ΕΚΤ+ όλες οι δράσεις για τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό (τέως Θ.Σ.9)-όπως και κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο.
ΣΠ5-Μια Ευρώπη πιο κοντά στους Πολίτες	Αποκλειστική χρηματοδότηση του Στόχου από τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα.

1. Υφιστάμενη Κατάσταση Ατόμων με Αναπηρία ανά στόχο Πολιτικής

Στην ενότητα που ακολουθεί δεν περιλαμβάνεται αναφορά στον ΣΠ 2 καθώς οι δράσεις που θα συνεισφέρουν στην επίτευξή του δεν σχετίζονται άμεσα με τα άτομα με αναπηρία, με εξαίρεση αυτές που θα χρηματοδοτηθούν από το ΕΤΠΑ και θα αφορούν στην κατασκευή υποδομών στις οποίες θα εργάζεται προσωπικό ή θα υπάρχει συνάθροιση κοινού. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει οι υποδομές να είναι πλήρως προσβάσιμες σε εργαζόμενους και εξυπηρετούμενους με αναπηρία. Τα στοιχεία που ακολουθούν μπορούν να αξιοποιηθούν για τον εμπλουτισμό του κειμένου του Επιχειρησιακού Προγράμματος, ιδίως όσον αφορά στην περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης.

1.1 ΣΠ1. Μια Εξυπνότερη Ευρώπη

Σύμφωνα με έρευνα που διεξήχθη από το «Παρατηρητήριο Θεμάτων Αναπηρίας»¹ για την προσβασιμότητα των ιστοσελίδων του Δημοσίου (μέσω του εργαλείου eisIE του

¹ Το Έργο «Παρατηρητήριο Θεμάτων Αναπηρίας» με δικαιούχο την Ε.Σ.Α.με.Α. έχει ως σκοπό την παρακολούθηση και αξιολόγηση των πολιτικών αναπηρίας σε όλο το εύρος της δημόσιας ζωής υπό το πρίσμα της δικαιωματικής προσέγγισης της αναπηρίας και την ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας της ΕΣΑμεΑ ως

Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος) προέκυψε ότι μόνο το 12% των ιστοτόπων της δημόσιας διοίκησης πληρούν τις προδιαγραφές προσβασιμότητας WCAG 2.0 (βαθμ. 90-100, Lighthouse v5.1.0 σε δείγμα 296 websites). Στην πραγματικότητα το ποσοστό αυτό μπορεί να είναι ακόμη μικρότερο δεδομένου ότι ο έλεγχος έγινε με αυτοματοποιημένο εργαλείο. Τα δεδομένα αυτά σκιαγραφούν έναν νέου τύπου αποκλεισμό, τον ψηφιακό αποκλεισμό, ο οποίος συνδέεται πρωτίστως με την έλλειψη προσβασιμότητας στο ψηφιακό περιβάλλον (διαδίκτυο, social media κλπ.), και έχει ιδιαίτερα αρνητικές επιπτώσεις στην κοινωνική συμμετοχή και τη ζωή των ατόμων και ειδικότερα των νέων με αναπηρία. Μάλιστα η έλλειψη αυτή, η οποία έχει συμβάλει στον ψηφιακό αναλφαβητισμό των ατόμων με αναπηρία, που σε συνδυασμό με τα περιοριστικά μέτρα για την αποφυγή της μετάδοσης του COVID-19 έχει επιτείνει τον αποκλεισμό που τα άτομα με αναπηρία ανεξαρτήτως ηλικίας βίωναν πριν την έναρξη της πανδημίας λόγω της ύπαρξης πολλαπλών εμποδίων, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την ψυχολογική τους κατάσταση. Επιπρόσθετα, αν και τα άτομα με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις αποτελούν μια ιδιαίτερα μεγάλη ομάδα καταναλωτών, όπως προκύπτει από τα στοιχεία που παραθέτουμε παρακάτω, ωστόσο οι επιχειρήσεις αγνοούν παντελώς τα δικαιώματά τους με αποτέλεσμα οι υπηρεσίες τους (φυσικές και ηλεκτρονικές) να μην είναι προσβάσιμες σε αυτά. Μάλιστα κατά την περίοδο εφαρμογής των περιοριστικών μέτρων για την αποτροπή της εξάπλωσης της πανδημίας COVID-19, η μη εφαρμογή προδιαγραφών προσβασιμότητας στο ηλεκτρονικό εμπόριο δυσχέρανε σημαντικά την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία σε ζωτικής σημασίας αγαθά και υπηρεσίες.

1.2 ΣΠ 3. Μια πιο Διασυνδεδεμένη Ευρώπη

Είναι γνωστή η απουσία καθολικής προσβασιμότητας στα άτομα με αναπηρία από μεγάλο μέρος των μεταφορικών συστημάτων της Περιφέρειας. Τα ΚΤΕΛ για παράδειγμα δεν είναι προσβάσιμα στα άτομα με αναπηρία. Επιπρόσθετα, τα προσβάσιμα TAXI είναι ελάχιστα, και στην πλειοψηφία τους τα διαχειρίζονται οι οργανώσεις των ατόμων με αναπηρία. Τα αστικά λεωφορεία, παρουσιάζουν προβλήματα προσβασιμότητας δεδομένου ότι οι ράμπες τους συχνά δεν συντηρούνται ή/και δεν χρησιμοποιούνται από τους οδηγούς, η δε επιγονάτιση σπάνια γίνεται. Εμπόδια αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία και στις θαλάσσιες μεταφορές, ιδιαίτερα δε στις περιπτώσεις πλοίων που εκτελούν μικρούς πλόες, περιλαμβανομένων και των πλοίων ανοικτού τύπου που εκτελούν πλόες πορθμείων.

1.3 ΣΠ.4 Μια πιο Κοινωνική Ευρώπη

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών διαβίωσης των Νοικοκυριών-EU-SILC του έτους 2019, τα οποία επεξεργάστηκε στο Παρατηρητήριο Θεμάτων Αναπηρίας της Ε.Σ.Α.με.Α., το 23,1% του πληθυσμού της Περιφέρειας Αττικής, ηλικίας 16 ετών και άνω, αντιμετωπίζουν περιορισμούς ή δυσκολίες στις καθημερινές

πυρήνα παραγωγής πολιτικών για την αναπηρία. Το έργο συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) στους Άξονες Προτεραιότητας: 1 «Συστημικές Παρεμβάσεις των θεσμών της αγοράς εργασίας και της πρόνοιας», 4 «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας» και 5 «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020».

δραστηριότητες λόγω μακροχρόνιου προβλήματος υγείας. Εξ αυτών, 32.5889 άτομα αντιμετωπίζουν σοβαρή αναπηρία (10,6 % του πληθυσμού της Περιφέρειας) και 384.634 άτομα αναφέρουν μέτριους περιορισμούς (12,5% του πληθυσμού της Περιφέρειας). Επιπρόσθετα, το 34,6% των ατόμων με σοβαρή αναπηρία και το 28,5% των ατόμων με μέτρια αναπηρία, ηλικίας 16 ετών και άνω, βρίσκονται στο φάσμα της φτώχειας ή/και του κοινωνικού αποκλεισμού. Τα στατιστικά δεδομένα υποδεικνύουν ότι τα άτομα με αναπηρία αντιμετωπίζουν σοβαρά εμπόδια στον τομέα της απασχόλησης με αποτέλεσμα να αποκλείονται από τη δυνατότητα της αξιοπρεπούς διαβίωσης και εργασίας. Στα άτομα με σοβαρή αναπηρία ηλικίας 16-64 ετών, ο δείκτης απασχόλησης φτάνει το 25,50% και στα άτομα με μέτρια αναπηρία στο 44,80%. Στα άτομα δίχως αναπηρία ο δείκτης απασχόλησης ανέρχεται στο 60,70%. Αυτό σημαίνει ότι ο δείκτης απασχόλησης των ατόμων με αναπηρία υπολείπεται σημαντικά του δείκτη απασχόλησης των ατόμων δίχως αναπηρία.

1.4 ΣΠ.5 Μια Ευρώπη πιο κοντά στους Πολίτες

Σε τοπικό επίπεδο παρατηρούνται τα εξής: α) το κτιριακό απόθεμα ιδιοκτησίας των Δήμων ή χρήσης από αυτούς στη συντριπτική του πλειοψηφία δεν είναι προσβάσιμο στα άτομα με αναπηρία, ειδικά όσον αφορά τις μονάδες υγείας στερούνται προσβασιμότητας υποδομών και εξοπλισμού, β) οι κοινόχρηστοι χώροι (π.χ. πεζοδρόμια, πεζόδρομοι, πλατείες, χώροι πρασίνου, άλση, παιδικές χαρές, παραλίες κ.λπ.) παρουσιάζουν σοβαρές ελλείψεις και ασυνέχεια ως προς την προσβασιμότητα, θέτοντας σοβαρά εμπόδια στην κοινωνική ένταξη των ατόμων με αναπηρία, γ) δεν υπάρχουν θέσεις στάσης/στάθμευσης οχημάτων ατόμων με αναπηρία κοντά σε δημόσιες υπηρεσίες που δέχονται κοινό, δ) τα τοπικά μεταφορικά συστήματα που απευθύνονται στον γενικό πληθυσμό (σταθμοί, οχήματα, εξοπλισμοί έκδοσης εισιτηρίων κ.λπ.) δεν είναι προσβάσιμα στα άτομα με αναπηρία. Επιπρόσθετα, στη συντριπτική τους πλειοψηφία, παρά τις προβλέψεις της νομοθεσίας, το σύνολο των ηλεκτρονικών εφαρμογών δεν είναι προσβάσιμες στα άτομα με αναπηρία. Η αδυναμία πρόσβασης στις e-υπηρεσίες, συνδυαζόμενη με την απουσία φυσικής προσβασιμότητας των σχετικών κτιριακών υποδομών και την έλλειψη ενημέρωσης των στελεχών της τοπικής αυτοδιοίκησης σχετικά με τις ανάγκες και τους τρόπους συναλλαγής με πολίτες με αναπηρία, δημιουργούν ανυπέρβλητα εμπόδια σε βάρος τους. Τέλος, η πρόσβαση των τουριστών και πολιτών με αναπηρία στην πολιτιστική κληρονομιά, όπως μουσεία, αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία, είναι ιδιαίτερα περιορισμένη.

2. Ευρωπαϊκές πολιτικές και διεθνείς (ΟΗΕ) δεσμεύσεις και υποχρεώσεις απέναντι στα άτομα με αναπηρία

2.1 Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων

Η 17^η αρχή του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων αναφέρεται ρητά στο ζήτημα της ένταξης των ατόμων με αναπηρία. Σύμφωνα με αυτήν «*Τα άτομα με αναπηρία έχουν δικαίωμα σε εισοδηματική στήριξη που τους διασφαλίζει αξιοπρεπή διαβίωση, σε υπηρεσίες που τους επιτρέπουν να συμμετέχουν στην αγορά εργασίας, και στην κοινωνία και σε εργασιακό περιβάλλον προσαρμοσμένο στις ανάγκες τους*». Άλλες αρχές οι οποίες αφορούν στα άτομα με αναπηρία και τις οικογένειές τους είναι οι εξής: Αρχή 1: Εκπαίδευση Κατάρτιση και Διά Βίου Μάθηση, Αρχή 4: Ενεργός στήριξη της απασχόλησης Αρχή 5: Ασφαλής και Ευπροσάρμοστη Απασχόληση, Αρχή 9: Ισορροπία μεταξύ

επαγγελματικής και προσωπικής ζωής, Αρχή 11: Φροντίδα και στήριξη των παιδιών, Αρχή 12: Κοινωνική προστασία, Αρχή 18: Μακροχρόνια φροντίδα, Αρχή 19: Στεγαστική βοήθεια. Το Σχέδιο Δράσης για την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων θέτει τρεις πρωταρχικούς στόχους που πρέπει να επιτευχθούν έως το 2030: α) το 78% τουλάχιστον των ατόμων ηλικίας 20 έως 64 ετών πρέπει να εργάζονται, β) τουλάχιστον το 60% όλων των ενηλίκων πρέπει να συμμετέχουν στην εκπαίδευση κάθε χρόνο, και γ) ο αριθμός των ατόμων που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού πρέπει να μειωθεί κατά τουλάχιστον 15 εκατομμύρια. Καθώς λοιπόν τα άτομα με αναπηρία αποτελούν μια ιδιαίτερα μεγάλη πληθυσμιακή ομάδα που κινδυνεύει από τη φτώχεια και τον αποκλεισμό, η υλοποίηση δράσεων στα πεδία της απασχόλησης, κατάρτισης και κοινωνικής ένταξης θα βοηθήσει στην επίτευξη των προαναφερθέντων στόχων.

2.2 Ένωση Ισότητας-Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2021-2030

Στο πλαίσιο του Σχεδίου Δράσης² για την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε τη νέα Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία για την περίοδο 2021-2030³, η οποία σε συνέχεια της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Αναπηρία 2010-2020 θα συμβάλει στην εφαρμογή της αρχής 17 του Ευρωπαϊκού Πυλώνα. Στο Σχέδιο Δράσης αναφέρεται ότι: Η αξιολόγηση της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την αναπηρία 2010-2020 δείχνει ότι η ΕΕ συνέβαλε σημαντικά στη βελτίωση της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία και στην προώθηση των δικαιωμάτων τους. Ωστόσο, σε τομείς όπως η υγεία, η απασχόληση, η εκπαίδευση και οι δεξιότητες, η βελτίωση υπήρξε περιορισμένη ή άنيση. Με βάση αυτήν την αξιολόγηση, και για να ενισχύσει περαιτέρω την ισότητα ευκαιριών στην ΕΕ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε μαζί με αυτό το Σχέδιο Δράσης μια νέα Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία για την περίοδο 2021-2030 σύμφωνα με τους στόχους της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες. Η νέα στρατηγική περιλαμβάνει ένα σύνολο δράσεων και εμβληματικών πρωτοβουλιών σε διάφορους τομείς και θέτει πολλές προτεραιότητες, όπως είναι: η προσβασιμότητα, δηλαδή, η δυνατότητα ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής, η αξιοπρεπής ποιότητα ζωής και ανεξάρτητη διαβίωση, με επίκεντρο κυρίως τη διαδικασία αποϊδρυματοποίησης, η κοινωνική προστασία και η απαγόρευση των διακρίσεων στην εργασία, η ισότιμη συμμετοχή, με στόχο την αποτελεσματική προστασία των ατόμων με αναπηρία από κάθε μορφή διακρίσεων και βίας, η εκπαίδευση, ο πολιτισμός, ο αθλητισμός και ο τουρισμός αλλά και η ισότιμη πρόσβαση σε όλες τις υπηρεσίες υγείας. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη να συμβάλουν σε αυτή τη νέα και ενισχυμένη στρατηγική. Όσον αφορά στη βελτίωση της προσβασιμότητας, η Επιτροπή έχει προτείνει να αρθούν τα σχετικά εμπόδια στην προσβασιμότητα, στο πλαίσιο της ανακαίνισης κτιρίων για τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας.

² https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/economy-works-people/jobs-growth-and-investment/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-action-plan_en

³ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8376&furtherPubs=yes>

2.3 «Ατζέντα 2030» για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη

Η Ατζέντα 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, για την εφαρμογή της οποίας έχει δεσμευτεί η χώρα μας, προάγει μεταξύ άλλων τον καθολικό σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της ισότητας και της μη διάκρισης. Η Ατζέντα 2030 δεσμεύεται ότι θα ενισχύσει τα ευάλωτα άτομα, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία. Για περισσότερες πληροφορίες βλ. φυλλάδιο του European Disability Forum για τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης και τα άτομα με αναπηρία⁴.

3. Παρουσίαση Κανονιστικού Πλαισίου των ΕΔΕΔΤ 2021-2027 για τα άτομα με αναπηρία

Σύμφωνα με τον «ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ (ΕΕ) 2021/1060 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 24ης Ιουνίου 2021 για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Ταμείο Συνοχής, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας, και δημοσιονομικών κανόνων για τα εν λόγω Ταμεία και για το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Μέσο για τη Χρηματοδοτική Στήριξη της Διαχείρισης των Συνόρων και την Πολιτική των Θεωρήσεων» η μη διάκριση λόγω αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης και η προσβασιμότητα στα άτομα με αναπηρία αποτελούν αρχή και κριτήριο αντίστοιχα που διατρέχουν όλους τους Στόχους Πολιτικής. Πιο συγκεκριμένα, στον προαναφερθέν Κανονισμό Περί Κοινών Διατάξεων των ΕΔΕΤ:

- i) στις παρ. 1 και 3 του άρθρου 9 «Οριζόντιες Αρχές» προβλέπονται τα εξής: «1. Τα κράτη μέλη και η Επιτροπή διασφαλίζουν τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και τη συμμόρφωση με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά την υλοποίηση των Ταμείων [...] 3. Τα κράτη μέλη και η Επιτροπή λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για να αποτρέψουν κάθε διάκριση λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού κατά την προετοιμασία, υλοποίηση, παρακολούθηση και αξιολόγηση των προγραμμάτων, καθώς και κατά την υποβολή των σχετικών εκθέσεων. **Ειδικότερα, η προσβασιμότητα για τα άτομα με αναπηρίες λαμβάνεται υπόψη σε όλα τα στάδια της προετοιμασίας και της υλοποίησης των προγραμμάτων.** Σημείωση: Στο άρθρο 26 «Ένταξη των ατόμων με αναπηρίες» του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναφέρεται ότι: «Η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρίες να επωφελούνται μέτρων που θα τους εξασφαλίζουν την αυτονομία, την κοινωνική και επαγγελματική ένταξη και τη συμμετοχή στον κοινοτικό βίο»,
- ii) στην παρ. 1 του άρθρου 73 «Επιλογή πράξεων από τη διαχειριστική αρχή» προβλέπεται ότι «για την επιλογή των πράξεων, η διαχειριστική αρχή καταρτίζει και εφαρμόζει κριτήρια και διαδικασίες που δεν εισάγουν διακρίσεις, είναι διαφανή, εξασφαλίζουν την πρόσβαση από άτομα με αναπηρίες, διασφαλίζουν την ισότητα των φύλων, και λαμβάνουν υπόψη τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης, και την

⁴

<https://www.paratiritirioanapirias.gr/storage/app/uploads/public/5d3/0b4/b6d/5d30b4b6da0d2650754571.pdf>

- ενωσιακή πολιτική στον τομέα του περιβάλλοντος, σύμφωνα με το άρθρο 11 και το άρθρο 191 παράγραφος 1 ΣΛΕΕ.»
- iii) στο Παράρτημα III περιλαμβάνεται αφενός ο οριζόντιος αναγκαίος πρόσφορος όρος που αφορά στην επαλήθευση της συμμόρφωσης των πράξεων με τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στον οποίο προβλέπεται η απαγόρευση των διακρίσεων λόγω αναπηρίας καθώς και η εφαρμογή μέτρων που εξασφαλίζουν στα άτομα με αναπηρία την αυτονομία, την κοινωνική και επαγγελματική ένταξη και τη συμμετοχή στον κοινοτικό βίο, αφετέρου ο οριζόντιος αναγκαίος πρόσφορος όρος που αφορά στην εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες σε εθνικό επίπεδο,
- iv) στο Παράρτημα IV περιλαμβάνονται θεματικοί αναγκαίοι πρόσφοροι όροι που σχετίζονται είτε άμεσα είτε έμμεσα με τα άτομα με αναπηρία, όπως είναι αυτοί που αναφέρονται στην ύπαρξη εθνικού στρατηγικού πλαισίου πολιτικής για τη κοινωνική ένταξη και τη μείωση της φτώχειας, για την υγεία και τη μακροχρόνια περίθαλψη, για τις ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης, για την ισότητα των φύλων, για το σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης κ.λπ.

Επιπρόσθετα, στο άρθρο 3 του «ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ (ΕΕ) 2021/1057 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 24ης Ιουνίου 2021 περί ιδρύσεως του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ (ΕΚΤ+) και καταργήσεως του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1296/2013» προβλέπεται η ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας των Κοινωνικών Εταίρων και των Οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών (συμπεριλαμβανομένων αυτών που δραστηριοποιούνται στο πεδίο των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία, όπως είναι η Ε.Σ.Α.μεΑ.).

4. Υφιστάμενο εθνικό θεσμικό πλαίσιο για την αναπηρία και εθνικές στρατηγικές/σχέδια δράσης

4.1 Υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο αναφορικά την αρχή της μη διάκρισης λόγω αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης

- ν. 4074/2012 «Κύρωση της Σύμβασης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες και του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες» (Αρ. ΦΕΚ 88 Α' /11.04.2012).
- ν. 4488/2017 «Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις Δημοσίου και λοιπές ασφαλιστικές διατάξεις, ενίσχυση της προστασίας των εργαζομένων, δικαιώματα ατόμων με αναπηρίες και άλλες διατάξεις» (Αρ. ΦΕΚ Α' 137/13.09.2017) - «Μέρος Δ', Κατευθυντήριες - Οργανωτικές διατάξεις υλοποίησης της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες» (ιδίως δε τα άρθρα 61-67).
- ν. 4443/2016 «Ενσωμάτωση της Οδηγίας 2000/43/ΕΚ περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής, της Οδηγίας 2000/78/ΕΚ για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία.....», ιδίως δε το άρθρο 2 που αφορά στα είδη των διακρίσεων που απαγορεύονται στην απασχόληση και την εργασία και το άρθρο 5 που αφορά στην παροχή εύλογων προσαρμογών.

4.2 Υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο αναφορικά με τη φυσική και ηλεκτρονική προσβασιμότητα

- ν.4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)» (Αρ. ΦΕΚ 147 Α΄/ 08.08.2016), άρθρο 54 «Τεχνικές προδιαγραφές» και Παράρτημα VII που αναφέρονται στην υποχρέωση κατάρτισης των τεχνικών προδιαγραφών κατά τρόπο που να λαμβάνει υπόψη κριτήρια προσβασιμότητας στα άτομα με αναπηρία.
- ν. 4030/2012 «Νέος τρόπος έκδοσης αδειών δόμησης, ελέγχου κατασκευών και λοιπές διατάξεις» (Αρ. ΦΕΚ 249 Α΄/ 25.11.2011), άρθρο 3 - «Δικαιολογητικά στοιχεία και μελέτες» όπου θεσμοθετείται η μελέτη προσβασιμότητας για άτομα με αναπηρία ως τμήμα της αρχιτεκτονικής μελέτης για την έκδοση άδειας δόμησης.
- ν.4067/2012 «Νέος Οικοδομικός Κανονισμός» (Αρ. ΦΕΚ 79 Α΄/09.04.2012), άρθρο 26 – «Ειδικές ρυθμίσεις για την εξυπηρέτηση ατόμων με αναπηρία ή εμποδιζόμενων ατόμων», όπως τροποποιήθηκε με τον ν.4759/2020, άρθρα 119 και 120 και τον ν.4782/2021, άρθρο 210 και ισχύει σήμερα, καθώς και αναφορές σε σειρά άλλων άρθρων, που θέτουν το πλαίσιο για την προσβασιμότητα του δομημένου περιβάλλοντος στα άτομα με αναπηρία.
- Υπουργική Απόφαση ΥΠΕΝ/ΔΕΣΕΔΠ/65826/699 (Β΄ 2998) «Τεχνικές οδηγίες προσαρμογής υφιστάμενων κτιρίων και υποδομών για την προσβασιμότητα αυτών σε άτομα με αναπηρία και εμποδιζόμενα άτομα σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία».
- Σειρά Αποφάσεων του ΥΠΕΚΑ και άλλων Υπουργείων σχετικά με προσβάσιμες διαμορφώσεις κοινόχρηστων χώρων οικισμών, παιδικών χαρών, παραλιών κ.λπ.
- ν.4727/2020 «Ψηφιακή Διακυβέρνηση (Ενσωμάτωση στην Ελληνική Νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/2102 και της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1024) Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (Ενσωμάτωση στο Ελληνικό Δίκαιο της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972) και άλλες διατάξεις»-Κεφάλαιο Η΄ και παρ. 27, 28 και 30 του άρθρου 107 με το οποίο εισάγονται ρυθμίσεις για την προσβασιμότητα σε ιστότοπους και εφαρμογές για φορητές συσκευές των οργανισμών του δημόσιου τομέα, προκειμένου οι υπηρεσίες τους να καταστούν προσβάσιμες στα άτομα με αναπηρία.
- ν. 4784/2021 «Η Ελλάδα σε κίνηση: Βιώσιμη Αστική Κινητικότητα - Μικροκινητικότητα - Ρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό, την απλούστευση και την ψηφιοποίηση διαδικασιών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών και άλλες διατάξεις», μέσω του οποίου η διάσταση της αναπηρίας εντάσσεται στις αρχές κατάρτισης των Σχεδίων Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (βλ. άρθρο 3, παρ. 1).
- Η Ευρωπαϊκή Πράξη Προσβασιμότητας - «Οδηγία (ΕΕ) 2019/882 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Απριλίου 2019, σχετικά με τις απαιτήσεις προσβασιμότητας προϊόντων και υπηρεσιών», την ενσωμάτωση της οποίας επεξεργάζεται το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων.
- Οι Κανονισμοί για τα δικαιώματα των επιβατών με αναπηρία σε όλα τα μέσα μεταφοράς (βλ. Κανονισμούς ΕΚ 1107/2006⁵, 1371/2007⁶, 181/2011⁷, 1177/2010⁸).

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006R1107&from=EL>

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32007R1371&from=el>

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:055:0001:0012:EL:PDF>

⁸ <https://www.eccgreece.gr/wp-content/uploads/2015/07/Reg-2010-1177-EL-sea-passenger-rights.pdf>

Κατά τον σχεδιασμό του νέου Επιχειρησιακού Προγράμματος πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία⁹, την ευθύνη κατάρτισης του οποίου είχε αναλάβει ο Υπουργός Επικρατείας, η Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης (ΕΣΚΕ) που δεν έχει ολοκληρωθεί, η Εθνική Στρατηγική για την αποϊδρυματοποίηση ατόμων που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του Υπ. Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, η οποία επίσης δεν έχει ολοκληρωθεί.

Τέλος αξίζει να επισημανθεί ότι σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 71 του ν.4488/2017 συστήνονται στην έδρα κάθε Περιφέρειας και κάθε Δήμου Επιμέρους Σημεία Αναφοράς για την παρακολούθηση εφαρμογής της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Λαμβάνοντας όμως υπόψη από τη μια μεριά ότι η χάραξη, ο συντονισμός και η παρακολούθηση των μέτρων και των πολιτικών που αφορούν στα άτομα με αναπηρία, απαιτεί ειδικές γνώσεις και εμπειρία, καθώς και συστηματική παρακολούθηση και αξιολόγηση των εφαρμοζόμενων πολιτικών με τη χρήση κατάλληλων εξειδικευμένων τεχνικών και μεθοδολογικών εργαλείων, την οποία μόνο η Ε.Σ.Α.μεΑ. διαθέτει, και από την άλλη ότι στον νέο Κανονισμό του ΕΚΤ+ προβλέπεται η θεσμική ενίσχυση των οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών, προτείνουμε στο νέο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα να συμπεριληφθεί η δράση 13 της ενότητας 6.4 με τίτλο «Παρατηρητήριο Θεμάτων Αναπηρίας Αττικής».

5. Προτάσεις επί της Συνοπτικής Παρουσίασης του Επιχειρησιακού Προγράμματος

5.1 Στην περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης αναφορικά με τους ΣΠ 1, 3, 4 και 5 προτείνουμε να συμπεριληφθούν στατιστικά δεδομένα γύρω από τα άτομα με αναπηρία και αναφορές στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν όπως παρουσιάζονται στην ενότητα 1 του παρόντος εγγράφου.

5.2 Οι στρατηγικές επιλογές της Περιφέρειας Αττικής ανά στόχο Πολιτικής προτείνουμε:
-Στον **ΣΠ 1** (σελ. 5) να συμπληρωθούν ως ακολούθως (βλ. με έντονη γραμματοσειρά):
-«*Στρατηγική επιλογή του Προγράμματος της Αττικής 2021-2027 είναι η προώθηση του ψηφιακού μετασχηματισμού στη λειτουργία του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα για τη βελτίωση της καθημερινότητας του συνόλου των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων και των πολιτών με αναπηρία, με έμφαση στην προσαρμογή των επιχειρήσεων.*»

-Στον **ΣΠ 3** (σελ. 16) να συμπληρωθούν ως ακολούθως (βλ. με έντονη γραμματοσειρά):
«*Με βάση τα παραπάνω, στρατηγικές επιλογές του Προγράμματος της Αττικής 2021-2027 είναι οι εξής:*
-*Βελτίωση της προσβασιμότητας του συνόλου των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων και των ατόμων με αναπηρία, και αύξηση της οδικής ασφάλειας στο εθνικό, περιφερειακό και τοπικό οδικό δίκτυο, σύμφωνα και με τον επιχειρησιακό στόχο 1.1*

⁹ <https://primeminister.gr/wp-content/uploads/2020/12/2020-ethniko-sxedio-drasis-amea.pdf>

(μείωση «μελανών» σημείων για την οδική ασφάλεια) του Περιφερειακού Σχεδίου Μεταφορών της Αττικής.»

-Στον **ΣΠ 4** (σελ. 21) να συμπληρωθούν ως ακολούθως (βλ. με έντονη γραμματοσειρά):
«Κατά συνέπεια, στρατηγική επιλογή του Προγράμματος της Αττικής 2021-2027 αποτελεί η ενίσχυση υποδομών και δράσεων εκπαίδευσης, επαγγελματικής κατάρτισης δια βίου μάθησης, **και διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης όλων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία, σε αυτές.**

-Αναβάθμιση και επέκταση υποδομών- υπηρεσιών για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και της ενεργητικής ένταξης, με έμφαση στις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, **όπως είναι τα άτομα με αναπηρία**, και στις περιθωριοποιημένες κοινότητες.

-Στοχευμένες δράσεις για τα παιδιά, **τα άτομα με αναπηρία** και τους ηλικιωμένους».

-Στον **ΣΠ 5** (σελ.22-26) να συμπληρωθούν ως ακολούθως (βλ. με έντονη γραμματοσειρά):

«Στο πλαίσιο αυτό, προωθείται ολοκληρωμένη χωρική παρέμβαση οργάνωσης και ανάδειξης του θεματικού άξονα του πολιτισμού στην ευρύτερη περιοχή της Περιφέρειας αλλά και ειδικότερα στις περιοχές της Αθήνας, της Ελευσίνας και του Λαυρίου (τριλογία). Η βασική στόχευση επικεντρώνεται σε δυο σημεία:

☒ στη διάχυση της τουριστικής κίνησης χωρικά σε όλη την Περιφέρεια της Αττικής, με έμφαση τις υποδομές πολιτισμού **και τη διασφάλιση της προσβασιμότητας στις υποδομές και υπηρεσίες τουριστικού ενδιαφέροντος.**

☒ στην επιμήκυνση της χρονικής διάρκειας της παραμονής των επισκεπτών με τον εμπλουτισμό των εμπειριών **όλων των επισκεπτών συμπεριλαμβανομένων των επισκεπτών με αναπηρία και μειωμένη κινητικότητα, οι οποίοι αποτελούν μια ταχύτατα αναπτυσσόμενη ομάδα επισκεπτών διεθνώς.[...]**

Σε ότι αφορά το νησιωτικό σύμπλεγμα της Περιφέρειας Αττικής, τα νησιά διαθέτουν σημαντικούς φυσικούς, ιστορικούς και πολιτιστικούς πόρους, αποτέλεσμα τόσο της φυσικής τους διαμόρφωσης, όσο και της συμμετοχής τους στα μεγάλα ιστορικά γεγονότα της χώρας από την Επανάσταση και μετά. Παρά την ύπαρξη σημαντικών πλεονεκτημάτων, η τουριστική δραστηριότητα στα Νησιά παρουσιάζει υστέρηση ιδιαίτερα όσον αφορά το επίπεδο της παρεχόμενης προσφοράς τουριστικών υπηρεσιών, ενώ παρατηρούνται και προβλήματα συνδεσιμότητας, παρά τη γειτνίαση τους με την Αθήνα. Στο πλαίσιο της ολοκληρωμένης χωρικής προσέγγισης, η εστίαση θα αφορά στην ενίσχυση της ήπιας τουριστικής ανάπτυξης, **στη διασφάλιση της προσβασιμότητας υποδομών και υπηρεσιών τουριστικού ενδιαφέροντος**, στην αναβάθμιση των λιμενικών υποδομών για τη διασύνδεση των νησιών, στην στήριξη της τοπικής επιχειρηματικότητας και στην αξιοποίηση των ιδιαίτερων πολιτιστικών πόρων και της παράδοσης της περιοχής.»

6. Προτεινόμενες δράσεις

6.1 Τελικές Παρατηρήσεις και Συστάσεις Επιτροπής Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία¹⁰

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται προτεινόμενες παρεμβάσεις που απορρέουν από τις Τελικές Παρατηρήσεις και Συστάσεις της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες στην αρχική έκθεση της χώρας (2015) για την εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών, στις οποίες θα μπορούσε να συνεισφέρει το νέο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα.

Τομέας Πολιτικής	Τελικές συστάσεις Επιτροπής της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες	Ταμείο
Καταπολέμηση της πολλαπλής διάκρισης	- Πρόληψη και καταπολέμηση της πολλαπλής και διατομεακής διάκρισης και της έμφυλης βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών με αναπηρία, συμπεριλαμβανομένων των Ρομά γυναικών και κοριτσιών με αναπηρία (παρ.10γ).	EKT
Εργασία	- Ένταξη των ατόμων με αναπηρία, και ιδίως των γυναικών με αναπηρία, στην ανοικτή αγορά εργασίας, με στόχο την επίτευξη του στόχου 8.5 της Ατζέντας 2030. Παροχή εύλογων προσαρμογών (ειδικών μέτρων και εξατομικευμένης υποστήριξης στον χώρο εργασίας (παρ.39).	EKT
Εκπαίδευση	- Βελτίωση της προσβασιμότητας του σχολικού και πανεπιστημιακού περιβάλλοντος (ειδικά μέτρα και εξατομικευμένη υποστήριξη, όπως προσβάσιμα και προσαρμοσμένα υλικά, περιεκτικά προγράμματα σπουδών, τεχνολογίες πληροφόρησης και επικοινωνίας χωρίς αποκλεισμούς για τους μαθητές με αναπηρία και ψηφιακή παιδαγωγική) (παρ.35.β).	ΕΤΠΑ
Αποϊδρυματοποίηση	-Επίσπευση της αποϊδρυματοποίησης των παιδιών με αναπηρία, παροχή ποιοτικής έγκαιρης παρέμβασης και άλλες υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης και εκπαίδευσης (παρ.12α).	EKT
Υγεία	- Μέριμνα για την εξασφάλιση της πρόσβασης των γυναικών και των κοριτσιών με αναπηρία στις υπηρεσίες σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας στις αστικές και αγροτικές περιοχές (παρ.37β).	EKT

¹⁰

https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRPD%2fC%2fGRC%2fCO%2f1&Lang=en

Συλλογή δεδομένων	-Συστηματική συλλογή, ανάλυση και διάχυση στοιχείων για τα άτομα με αναπηρία, με κατανομή ανά φύλο, ηλικία, εθνικότητα, είδος αναπηρίας, κοινωνικοοικονομική κατάσταση, απασχόληση και τόπο διαμονής (παρ. 47).	EKT
--------------------------	---	-----

6.2 Σημαντικές δράσεις EKT για την κοινωνική ένταξη των ατόμων με αναπηρία που έχουν ενταχθεί στα ΠΕΠ 2014-2020 και προτείνουμε να ενταχθούν στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Αττική 2021-2027»

Ενίσχυση της παροχής φροντίδας και φιλοξενίας παιδιών (παιδικοί / βρεφικοί / βρεφονηπιακοί σταθμοί, ΚΔΑΠ κλπ.) για άτομα που έχουν την ευθύνη φροντίδας παιδιών σε νοικοκυριά που απειλούνται από φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό
Κέντρα Δημέρευσης – Ημερήσιας Φροντίδας Ατόμων με Αναπηρία - ΚΔΗΦ.
Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης
Εξειδικευμένη εκπαιδευτική υποστήριξη για ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες
Κοινωνική επιχειρηματικότητα

6.3 Δράσεις που περιλαμβάνονται στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία¹¹, οι οποίες θα μπορούσαν να ενταχθούν στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Αττική 2021-2027»

Στόχο 11-Δράση 7: Προωθούμε προγράμματα δημιουργίας αυτόνομων κατοικιών και προσβάσιμων γειτονιών βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας και των οδηγιών σχεδιασμού 'Σχεδιάζοντας για όλους'- προωθούμε το πρόγραμμα «Διαβιώ Κατ' οίκον».

Στόχο 12-Δράση 13: Εξασφαλίζουμε την προσβασιμότητα μαθητών με αναπηρία στις σχολικές μεταφορές. Μεριμνούμε για την προσβασιμότητα μαθητών με αναπηρία στις σχολικές μεταφορές ώστε να διασφαλισθεί η απρόσκοπτη συμμετοχή τους στην εκπαίδευση, στο πλαίσιο της πάγιας, ετήσιας δράσης του Υπουργείου Εσωτερικών και των Περιφερειών της χώρας για τη μεταφορά των μαθητών.

¹¹ <https://primeminister.gr/wp-content/uploads/2020/12/2020-ethniko-sxedio-drasis-amea.pdf>

Στόχο 25-Δράση 10: Αξιοποιούμε τα επιμέρους σημεία αναφοράς του ν. 4488/2017 στους Δήμους για την ενίσχυση δράσεων αθλητισμού για άτομα με αναπηρία και τον επανασχεδιασμό υφιστάμενων προγραμμάτων.

Στόχος 30- Δράση 1: Σε συνεργασία με τις Διοικήσεις των Περιφερειών (στην προκειμένη περίπτωση με την Περιφέρεια Αττικής) δημιουργούμε για πρώτη φορά Δίκτυο Προσβάσιμων Τουριστικών Προορισμών, στο οποίο προστίθενται προτεινόμενα και υποστηριζόμενα τουριστικά προϊόντα και υπηρεσίες για να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα της εικόνας της Ελλάδας (στην προκειμένη περίπτωση της Περιφέρειας Αττικής) στις αγορές του Προσβάσιμου Τουρισμού/Δημιουργούμε προτάσεις προσέλκυσης της αγοράς του Προσβάσιμου Τουρισμού σε όλη την Επικράτεια (στην προκειμένη περίπτωση στην Περιφέρεια Αττικής) με στόχευση κάλυψης όλων των εποχών (υποστήριξη στόχου διεύρυνσης της τουριστικής περιόδου).

6.4 Δράσεις που η Ε.Σ.Α.με.Α. προτείνει

α/α	Προτεινόμενες δράσεις	Ταμείο
1	-Βελτίωση της προσβασιμότητας στα άτομα με αναπηρία του κτιριακού αποθέματος ιδιοκτησίας της Περιφέρειας και των Δήμων ή χρήσης από αυτούς (π.χ. κτίρια υγείας, εκπαίδευσης, πολιτιστικών/αθλητικών χρήσεων κ.λπ.)	ΕΤΠΑ
2	-Βελτίωση της προσβασιμότητας στα άτομα με αναπηρία του αστικού και περιαστικού ιστού (π.χ. πεζοδρόμια, πεζόδρομοι, πλατείες, χώροι πρασίνου, άλση, παιδικές χαρές, παραλίες κ.λπ.).	ΕΤΠΑ
3	-Βελτίωση της προσβασιμότητας των τοπικών μεταφορικών συστημάτων που απευθύνονται στον γενικό πληθυσμό (σταθμών, οχημάτων, εξοπλισμών έκδοσης εισιτηρίων κ.λπ.). Βελτίωση της προσβασιμότητας των στάσεων των μεταφορικών συστημάτων και των στεγάστρων αυτών.	ΕΤΠΑ
4	-Ανάπτυξη εξειδικευμένων τοπικών μεταφορικών συστημάτων για την εξυπηρέτηση ειδικών ομάδων π.χ. μαθητών με αναπηρίες, ηλικιωμένων, ατόμων με πολλαπλές αναπηρίες.	ΕΤΠΑ
5	-Δημιουργία δικτύου έξυπνων θέσεων στάσης/στάθμευσης οχημάτων ατόμων με αναπηρίες κοντά σε δημόσιες Υπηρεσίες και Υπηρεσίες που δέχονται κοινό.	ΕΤΠΑ
6	-Αναβάθμιση των υφιστάμενων εγκαταστάσεων των κατασκηνώσεων για τα άτομα με αναπηρία και δημιουργία νέων.	ΕΤΠΑ

7	-Αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας προς τα άτομα με χρόνιες παθήσεις (όπως διαβήτης, μεσογειακή αναιμία, νεφροπάθεια, αιμορροφιλία κ.λπ.) με τον εκσυγχρονισμό των ήδη υπάρχοντων και την ίδρυση νέων εξειδικευμένων μονάδων (διαβητολογικά κέντρα, κέντρα ψυχικής υγείας, μονάδες μεσογειακής αναιμίας, μονάδες αιμοκάθαρσης, μεταμοσχευτικά κέντρα, κέντρα για την αιμορροφιλία).	ΕΤΠΑ - ΕΚΤ
8	-Δράσεις ευαισθητοποίησης με στόχο τη διάδοση του θεσμού της ανώνυμης και μη ανταποδοτικής αιμοδοσίας και της δωρεάς οργάνων και ιστών σώματος.	ΕΚΤ
9	-Ενίσχυση της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας.	ΕΤΠΑ -ΕΚΤ
10	-Ανάπτυξη και εφαρμογή μεθόδων τηλε-ιατρικής για την παροχή ιατρικής βοήθειας σε άτομα με ή χωρίς αναπηρία.	ΕΤΠΑ
11	-Δράση κατ' οίκον φροντίδας και νοσηλείας για άτομα με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις.	ΕΚΤ
12	-Δημιουργία/λειτουργία σύγχρονου ολοκληρωμένου δικτύου παροχής υπηρεσιών και προγραμμάτων στην κοινότητα για την καταπολέμηση της φτώχειας, την πρόληψη και αποφυγή της ιδρυματοποίησης μέσω της διασφάλισης της παραμονής των ατόμων με αναπηρία στο οικείο περιβάλλον τους, την προώθηση της ανεξάρτητης διαβίωσης των ατόμων με αναπηρία και συνακόλουθα την κοινωνική τους ένταξη. Προτείνουμε τη λειτουργία και υλοποίηση των ακόλουθων ανοιχτών δομών, υπηρεσιών και προγραμμάτων σε <u>κάθε Δήμο</u> της Περιφέρειας Αττικής: α) Υπηρεσίες Πρώιμης Παρέμβασης, β) Υπηρεσίες Συμβουλευτικής γονέων και στήριξης της Οικογένειας, γ) Βρεφονηπιακούς Σταθμούς Ολοκληρωμένης Φροντίδας, δ) Παιδικούς σταθμούς που να είναι προσβάσιμοι σε παιδιά και γονείς με αναπηρία, ε) ΚΔΑΠ και ΚΔΑΠ-ΑμεΑ, στ) Κέντρα Δημέρευσης και ημερήσιας φροντίδας, ζ) Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης, η) Στέγες Ανεξάρτητης Διαβίωσης, θ) Δομές προσωρινής φιλοξενίας, ι) Προγράμματα πολιτισμού, αθλητισμού, ψυχαγωγίας και αναψυχής, κ) Διεύρυνση των ωφελούμενων του Προγράμματος «Βοήθεια στο σπίτι».	ΕΚΤ
13	-Δημιουργία από το Ινστιτούτο της Ε.Σ.Α.με.Α. «Παρατηρητήριου Θεμάτων Αναπηρίας Περιφέρειας Αττικής» με στόχο την παρακολούθηση και αξιολόγηση των πολιτικών αναπηρίας υπό το πρίσμα της δικαιωματικής προσέγγισης σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και την ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας της Ε.Σ.Α.με.Α. και των οργανώσεων-μελών της και των οργανώσεων -μελών αυτών στην Περιφέρεια Αττικής να παράγουν πολιτικές για την αναπηρία σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.	ΕΚΤ
14	Πρόγραμμα Προσωπικού Βοηθού για άτομα με αναπηρία	ΕΚΤ

15	Επιμόρφωση από το Ινστιτούτο της Ε.Σ.Α.μεΑ. του στελεχιακού δυναμικού των Δήμων της Περιφέρειας Αττικής που ασχολούνται με τον σχεδιασμό και την εφαρμογή πολιτικών, μέτρων, δράσεων, προγραμμάτων σε θέματα αναπηρίας και προσβασιμότητας.	ΕΚΤ
16	-Επιμόρφωση από το Ινστιτούτο της Ε.Σ.Α.μεΑ. του στελεχιακού δυναμικού υπηρεσιών των Δήμων της Περιφέρειας Αττικής που έρχονται σε επαφή με το κοινό σε θέματα εξυπηρέτησης/συναλλαγής με άτομα με αναπηρία.	ΕΚΤ
17	-Ανάπτυξη και εφαρμογή από το Ινστιτούτο της Ε.Σ.Α.μεΑ. προγράμματος εκπαίδευσης εκπαιδευτών κινητικότητας, προσανατολισμού και δεξιοτήτων καθημερινής διαβίωσης για άτομα με οπτική αναπηρία. Η εν λόγω δράση θα συμβάλλει στην ανεξάρτητη διαβίωση και κοινωνική ένταξη των ατόμων με οπτική αναπηρία.	ΕΚΤ
18	-Ανάπτυξη και εφαρμογή από το Ινστιτούτο της Ε.Σ.Α.μεΑ. προγράμματος επιμόρφωσης νέων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις στην επιχειρηματικότητα (γενική και κοινωνική).	ΕΚΤ
19	-Εφαρμογή από το Ινστιτούτο της Ε.Σ.Α.μεΑ. ολοκληρωμένης παρέμβασης στον τομέα της απασχόλησης των ατόμων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις (συμβουλευτική, κατάρτιση, πιστοποίηση και προώθηση στην απασχόληση κ.α.).	ΕΚΤ

Αξιότιμε κύριε Περιφερειάρχη,

Σε συνέχεια των παραπάνω, η Ε.Σ.Α.μεΑ. ελπίζει με την παρούσα επιστολή της να οριοθέτησε με σαφήνεια τις θέσεις της για τον σχεδιασμό του νέου Επιχειρησιακού Προγράμματος. Παράλληλα, θέτει στη διάθεσή σας την τεχνογνωσία που αποδεδειγμένα διαθέτει με στόχο την αξιοποίηση των πόρων της νέας προγραμματικής περιόδου για την ουσιαστική βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους που διαβιούν στην Περιφέρεια Αττικής.

Ελπίζοντας στη θετική ανταπόκρισή σας.

Με εκτίμηση

Ο Πρόεδρος

ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ (Ε.Σ.Α.μ.Α.)
NATIONAL CONFEDERATION OF DISABLED PEOPLE (N.C.D.P.)

Ι. Βαρδακαστάνης
Ο Γεν. Γραμματέας

Β. Κούτσιανος

Πίνακας Αποδεκτών:

- κ. Δ. Δρόση, Προϊστάμενο Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης ΕΠ ΑΤΤΙΚΗΣ
- Οργανώσεις Ατόμων με Αναπηρία Περιφέρειας Αττικής

Προσβάσιμο αρχείο Microsoft Word (*.docx)

Το παρόν αρχείο ελέγχθηκε με το εργαλείο **Microsoft Accessibility Checker** και δε βρέθηκαν θέματα προσβασιμότητας. Τα άτομα με αναπηρία δε θα αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην ανάγνωσή του.